

'Toen ik de taal voelde, begreep ik de woorden'

Kunst en taalverwerving

[ANGELA VAN DIJK](#)

27 juni 2019

Kunstbeoefening, zoals zingen, schrijven, toneelspelen, inzetten bij je NT2-lessen. Klinkt leuk en spannend, maar helpt het de cursisten? En hoe pak je dat dan aan? In Hoorn weten ze ondertussen wat werkt. Het succesverhaal van een creatieve docent, een bevlogen directeur, gedreven theatermakers en een hoop enthousiaste (nieuwe) bewoners.

Trefwoorden

Didactiek NT2 Creatieve werkvormen Spreekvaardigheid Schrijfvaardigheid Drama

Monique Schoorl, directeur, en Theo Bregman, NT2-docent van [Fiolet Taaltrainingen](#) in Hoorn zijn er duidelijk over: er is meer nodig om inburgeren en taalverwerving succesvol te maken, twee keer per week naar les is niet voldoende. Een herkenbaar beeld voor veel NT2-docenten, want

de echte wereld speelt zich uiteindelijk buiten het klaslokaal af. Maar hoe krijg je het als NT2-docent voor elkaar dat die wereld en je cursisten elkaar ook ontmoeten?

Toeval en gevolg

De eerste ontmoeting tussen **Fiolet Taaltrainingen** en theatergroep [Op Roet](#) vond op een onverwachte locatie plaats. NT2-docent Theo had met zijn cursisten tijdens de les een aantal Nederlandse liedjes ingestudeerd. Om ook hun communicatieve competenties te stimuleren, traden ze met hun liedjes op in een verzorgingshuis in Hoorn, waarna ze in gesprek gingen met de bewoners. Gerard Venverloo, acteur bij Op Roet, was daar toevallig bij aanwezig en het optreden raakte hem. Op Roet was net bezig met de eerste ideeën over een voorstelling met Nederlanders en vluchtelingen. Van het een kwam het ander en een samenwerking lag voor de hand. Dit leidde in 2017 tot de bekroonde voorstelling [Ed van Hoorn – Fuck the System](#) waaraan veertig acteurs inclusief veertien taalcursisten van Fiolet meededen. Ingrid Docter, artistiek leider van Op Roet: 'Het was niet zo dat de cursisten meteen enthousiast waren, de aanmeldingen gingen mondjesmaat. Mensen moesten wel overtuigd worden, dus hebben wij eerst workshops zang en dans gegeven om te laten zien wat we voor ogen hadden.'

Sociale aspect van inburgeren

Voor cursisten Ayman Abou Hashem en Zohor Al Masry waren de belangrijkste redenen om mee te doen het ontmoeten van Nederlanders en het oefenen van de taal. Was het meteen duidelijk waar ze aan begonnen? Ayman: 'Nee, geen idee, maar ik zag het als een kans om mensen te leren kennen en mijn taal te verbeteren. De eerste keer dat we bij elkaar kwamen was in een fabriek, zo'n grote hal, vies, rommelig, dat was wel even raar, maar uiteindelijk vond ik het zo leuk, dat ik elke dag wilde komen. Het was zo'n mooie sfeer, het voelde als een grote familie. Waar ik aan moest wennen was dat de taal die we spraken tijdens de repetities voor mij een andere taal leek met andere woorden dan wij leerden op de les.' Ook voor Zohor was het een avontuur: 'Ik had heel weinig taal toen ik begon. De regisseuse wilde mij bellen, maar dat kon ik echt nog niet, wel e-mailen.'

Samen teksten maken

Artistiek leider Ingrid Docter: 'Iedereen had in de voorstelling tekst, een paar zinnen. Die hebben we samen met ze gemaakt. Het was hun verhaal, over zichzelf, hun achtergrond, hun vlucht. Voor het samen schrijven is natuurlijk vertrouwen nodig, pas dan kun je samen aan de slag. Maar mensen waren zo blij dat ze hun verhaal konden vertellen.'

De voorstelling bracht nog iets anders met zich mee, namelijk dat het Hoornse publiek voor het eerst de verhalen hoorde van en door de vluchtelingen – in het Nederlands! 'Ik hoef niet meer hard te roepen, mensen luisteren naar me', aldus een deelnemer.

Zohor: 'Ik voelde eigenlijk nooit iets bij de teksten die ik moest leren, of het nu over lachen of over verdriet ging, er gebeurde niets. Maar toen vroeg Ingrid of ik er gevoel in kon leggen, en ben ik vaak gaan oefenen met de tekst, een gedicht en toen opeens gebeurde er iets. Het werden mijn woorden, het werd van mij, ik moest huilen. Toen ik de taal voelde, begreep ik de woorden.'

Je moet het insceneren, wil het bekijken

Na afloop van een succes is altijd de vraag hoe je verder gaat. Ook daar hebben Op Roet en Fiolet Taaltrainingen een formule voor ontwikkeld: [De Avonden of Ochtenden van Ontmoeting](#). Een ogenschijnlijk simpel concept van ontmoetingen tussen oude en nieuwe inwoners van Hoorn in een lokaal café. Er wordt samen gezongen, gedanst, gedichten gemaakt en gepraat over bepaalde thema's. Klinkt simpel, maar het concept is minutieus voorbereid en gezamenlijk ontwikkeld door Op Roet en Fiolet. Ingrid: 'Je moet dergelijke bijeenkomsten echt insceneren, wil het bekijken. Het was niet zomaar een ontmoeting, het was strak georganiseerd: tien Nederlanders en tien nieuwkomers per tafel met een tafelheer/dame, vier onderwerpen die tien minuten lang besproken werden, daarna wisseling van tafel. Basisprincipe was de wederkerigheid: iedereen kon elkaar bevragen. En het achterliggende doel was dat iedereen met ten minste een e-mailadres naar huis ging.'

Onderdeel van de les

Projecten als de theatervoorstelling of **De Ontmoeting** zijn succesvol, maar is het niet lastig om NT2-cursisten iets anders te laten doen? Docent Theo: 'Nee, dat valt wel mee. Maar je moet het in eerste instantie wel aanbieden tijdens de lessen – zoals de workshops dansen en zingen en De Ontmoeting. En je moet zorgen dat er wat meer context is, dus zorg dat je bijvoorbeeld voorbereidende lessen woordenschat aanbiedt. En wat je ook doet – liedjes zingen, gedichten schrijven, een theatervoorstelling maken – het helpt als je werkt met een thema. Je hebt dan meer mogelijkheden om echt betekenisvolle lessen aan te bieden, omdat de context al enigszins bekend is.'

De waarde van kunst en NT2

De vraag is natuurlijk of de inspanningen de moeite waard zijn. Monique: 'Natuurlijk begeleid je je cursisten naar het examen, maar ik vind het ook de taak van de taalschool om te helpen met inburgeren in de regio, stad of wijk. Daar helpt deze aanpak goed bij. Want om onderdeel te worden van de samenleving is taal een middel, maar het uiteindelijke doel is om de mensen voor te bereiden op het leven in een ander land, op een veilige plek, en met alle vreemde nieuwe dingen van dien.' En het laatste woord is aan cursist Ayman: 'De taal is de sleutel om hier te leven in Nederland. Voor jongeren, voor ouderen, dat maakt niet uit. Veel mensen komen naar school om te slagen voor het inburgeringsexamen. Maar dat is niet voldoende. Ontmoetingen met Nederlanders, met ze praten, samen iets doen zoals kunst maken, helpt enorm.'

Tips voor NT2-docenten

- Zoek allereerst draagvlak in je eigen organisatie en bij je eigen directeur: staan ze open voor activiteiten buiten de school?
- Werk voor grote projecten samen met (lokale) culturele professionals, dat staat borg voor kwaliteit. Check binnen je netwerk of er mensen zijn die al contacten hebben.
- Probeer niet iedereen op alles voor te bereiden, soms moet je je cursisten gewoon ergens mee overvallen.
- Het is geen uitje, dus bied het aan tijdens de les en bereid het ook voor, bijvoorbeeld door te oefenen met woordenschat. Wijd er ook na afloop weer een les aan, bijvoorbeeld met spreekoefeningen of het beschrijven van wat je hebt meegemaakt. Dan beklijft het echt.
- Toon lef en vier je succes: deel het in de lokale pers, kweek hiermee ook wat goodwill in de omgeving.

Mocht je geïnspireerd zijn en advies nodig hebben hoe je een samenwerking met culturele professionals aanpakt, neem contact op met de auteur van dit artikel.

Boom © 2009-2019 Uitgeverij Boom Amsterdam

De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd:

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912. Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

